

Den sociale dimension af reformen af den fælles fiskeripolitik

1. HVAD ER DEN SOCIALE DIMENSION AF EU'S FISKERISEKTOR?

I 2007 (seneste tilgængelige fuldstændige tal) udgjorde det samlede antal fuldtidsarbejdspladser i fiskerisektoren i EU (herunder fangst, akvakultur, forarbejdning og hjælpeydelse til andre segmenter) tæt på 355.000. Fangstsegmentet tegnede sig for tæt på 145.000 (46 %), forarbejdning for 137.000 (34 %) og akvakultur for 55.000 arbejdspladser (16 %). Hjælpeydelse tegnede sig for de resterende 4 % (18.000). Mindre kystfartøjer (fartøjer under 12 meter med faststående redskaber) udgør ca. 40 % af beskæftigelsen i fangstsektoren og ca. 80 % af fiskerifartøjerne i EU.

Sammenlignet med den samlede økonomi i EU udgør fiskeri mindre end 0,2 % af den samlede beskæftigelse i EU. I visse medlemsstater (f.eks. Grækenland: 1,5 %) eller regioner (f.eks. Galicien i Spanien: 3 %) eller kystområder (f.eks. Killybegs i Irland: 68 %) er sektoren imidlertid en vigtig kilde til arbejdspladser. Beskæftigelsestendenserne er negative i lighed med udviklingen i de fleste primære sektorer i EU – siden 2002 er beskæftigelsen faldet med 31 % i fangstsegmentet og 16 % i akvakultursegmentet. Inden for forarbejdning faldt beskæftigelsen kun med 6,5 %, eftersom denne sektor i stigende grad er baseret på import fra forskellige medlemsstater eller tredjelande.

2. HVILKE SOCIALE PROBLEMER ER DER I EU'S FISKERISEKTOR?

Ud over ovennævnte **nedgang i beskæftigelsen** (især i fangstsektoren) viste konsekvensanalysen af reformen af den fælles fiskeripolitik, at en **lav tiltrækningskraft** i fangstsektoren var et nøgleproblem, især for nye generationer af fiskere. En ny undersøgelse af 24 kystområder viser, at det i stigende grad er vanskeligt at bemane flåder med lokale, velkvalificerede folk, og der i stedet må ansættes udlændinge, eller at folk – i forbindelse med fartøjer til fiskeri i mindre omfang – fortsætter med at arbejde, selv efter de har nået pensionsalderen.

Den manglende tiltrækningskraft er et resultat af relativt lave lønninger (sammenlignet med arbejdspladser på land) kombineret med vanskelige arbejdsforhold og dårlig sikkerhed. Derudover **er antallet af arbejdspladser, der er afhængige af fiskerisektoren, faldende i størstedelen af kystområderne**, hvilket gør, at nogle af dem er fare for ikke at være levedygtige i fremtiden.

Endvidere er akvakulturaktiviteter stagneret i Europa over de seneste år, hvilket gør, at der ikke er de arbejdspladser inde i landet og i kystområderne i Europa, som der er så stærkt behov for. Akvakultur har potentiale til at skabe flere attraktive arbejdspladser (gennemsnitslønnen er højere, og arbejdsforholdene er bedre end i fangstsektoren), men potentialet er ikke blevet fuldt udnyttet i Europa.

3. HVAD SKER DER, HVIS DEN FÆLLES FISKERIPOLITIK IKKE REFORMERES?

De simuleringer, der blev udført i konsekvensanalysen af reformen af den fælles fiskeripolitik, viser, at beskæftigelsen i fangstsektoren uden en reform af den fælles fiskeripolitik støt vil fortsætte med at falde med 1-2 % pr. år. Beskæftigelsesvilkårene, dvs. lønnen og sikkerheden vil forblive dårlige. En sådan udvikling har negativ indvirkning på levedygtigheden for de fleste sårbare kystområder.

4. HVAD ER DE SOCIALE MÅLSÆTNINGER FOR DEN REFORMEREDE FÆLLES FISKERIPOLITIK?

Social bæredygtighed er en af hovedmålsætningerne for den fælles fiskeripolitik, og den reformerede fælles fiskeripolitik har til formål at opnå følgende sociale målsætninger på mellemlang og lang sigt:

- at vende nedgangen i beskæftigelsen i fiskerisektoren, især inden for fangst
- at øge fiskerisektorens tiltrækningskraft og gøre det til en kilde til arbejdspladser af høj kvalitet
- at sikre kystområdernes levedygtighed ved at fremme økonomisk vækst og arbejdspladser
- at lette overgangen til bæredygtigt fiskeri
- at udnytte potentialet for europæisk akvakultur med henblik på at udvide og skabe nye arbejdspladser inde i landet og inden for havbrug.

Det er nødvendigt, at alle værktøjer i den nye fælles fiskeripolitik bidrager til at opnå disse målsætninger. I den henseende er hovedværktøjet i den nye fælles fiskeripolitik imidlertid den nye Europæiske Hav- og Fiskerifond (EMFF). Sammenlignet med Den Europæiske Fiskerifond (EFF) bibringer EMFF en fundamental ændring i tilgangen til offentlig finansiering i fiskerisektoren gennem fokus på kollektive aktioner samt på levedygtigheden af kystområder frem for støtte til fiskeriflåden, der for det meste gavner fartøjsejere. EMFF foreslår således at fjerne de fleste nuværende flådeforanstaltninger og i stedet anvende denne del af finansieringen til at opnå økonomisk levedygtighed for flåder og akvakultursektoren (innovation, merværdi og markedsføring) og til at fremme udviklingen og omlægningen af områder, der er afhængige af fiskeri.

5. HVORDAN VENDES NEDGANGEN I BESKÆFTIGELSEN I FISKERISEKTOREN?

Opnåelse af miljømæssig bæredygtighed så hurtigt som muligt er en forudsætning for social bæredygtighed. De simuleringer, der blev udført i konsekvensanalysen af den fælles fiskeripolitik, viser, at så snart niveauet for maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) er nået, stiger de samlede tilladte fangstmængder. Den samlede stigning udgør mindst 20 % i 2020. **En så væsentlig stigning har potentiale til at skabe arbejdspladser i fangstsektoren**, hvilket også understøttes af det faktum, at beskæftigelsen pr. fartøj i henhold til simuleringerne stiger allerede efter 2017. Dette er også i tråd med erfaringen i lande som New Zealand, hvor anvendelse af instrumenter til forvaltning, der muliggør overgangen til bæredygtigt fiskeri, som i høj grad ligner den foreslåede reform af den fælles fiskeripolitik, i sidste instans førte til øgede fangster og i konsekvens heraf anvendelse af mere kapital og arbejdskraft i flåderne.

Dette er også i tråd med EU's egen erfaring, idet 13 bestande i EU allerede har nået niveauet for maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY), og andre vil nå dette inden for et eller to år. Dette har muliggjort en stigning i den samlede tilladte fangstmængde i 2012 (f.eks. sild i Det Keltiske Hav, torsk i Det Irske Hav, havtaske i det sydvestlige Atlanterhav og Nordsøsil, for blot at nævne nogle få). Det er præcis disse stigninger i den samlede tilladte fangstmængde, der medvirker til at opretholde beskæftigelsen i sektoren, og som udgør en væsentlig kilde til yderligere indtægter for fiskerne. For eksempel kan disse stigninger repræsentere en yderligere indtægt på 10 millioner EUR for sildefiskere i Det Keltiske Hav, yderligere 13 millioner EUR for torskefiskere i Det Irske Hav og en indtægt på yderligere 12 millioner EUR for havtaskefiskere i det vestlige Atlanterhav. Sildefiskerne i Nordsøen vil mærke den største stigning, idet deres indtægt

kan blive fordoblet til 212 millioner EUR efter en bæredygtig forvaltning af denne bestand frem mod maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) 2015.

Problemet med målsætningerne for maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) er imidlertid den svære overgangsperiode, hvor der på kort sigt kan forventes yderligere tab af arbejdspladser i de flåder i EU, der er afhængige af overfiskede bestande, og hvor der er overkapacitet, hvilket karakteriserer størstedelen af bestandene i EU. Under den nye EMFF ydes der støtte til fiskerne for at hjælpe dem igennem overgangen til miljømæssig bæredygtighed. Ovennævnte data er imidlertid et klart bevis på, at den økonomiske belønning for de kortvarige problemer er besværet værd, og derudover vil den økonomiske velstand have en positiv indvirkning på alle kystområder i EU.

Øgede fangster og akvakulturproduktion skaber ligeledes **yderligere beskæftigelse inden for forarbejdning**. I den henseende viser estimeringer, at der skabes mindst 4.500 yderligere arbejdspladser inden for forarbejdning, for det meste i kystområder, der er afhængige af fiskeri.

Den fælles fiskeripolitiks øgede fokus på akvakultur bør ligeledes føre til yderligere arbejdspladser i dette segment, forudsat at medlemsstaterne giver akvakultur den rette prioritet med hensyn til national forvaltning af potentielle akvakulturanlæg inde i landet og i kystområder. Det forventes ligeledes, at der skabes nye arbejdspladser under den nuværende akse 4 i EFF, der begynder at bære frugt nu og vil fortsætte med dette indtil 2015.

Endelig viser estimeringer, der er foretaget i forbindelse med konsekvensanalysen af EMFF, og som er baseret på erfaring fra LEADER, efter hvis mønster akse 4 er udformet, at **større fokus på søjlen for territorial udvikling kan muliggøre skabelse af ca. 12.500 nye arbejdspladser i kystområder** i 2022 både i og uden for den maritime sektor.

6. HVORDAN ØGES FISKERISEKTORENS TILTRÆKNINGSKRAFT?

Hvis tiltrækningskraften skal forbedres, især inden for fangstsektoren, er det nødvendigt med aktioner, der på den ene side har til formål at øge indtægter og løn og på den anden at forbedre arbejdsforhold, uddannelse og sikkerhed.

Fiskeri i bæredygtige bestande øger ligeledes indtægter og løn: Simuleringer udført i forbindelse med konsekvensanalysen af reformen af den fælles fiskeripolitik viser, at **gennemsnitslønnen under den reformerede fælles fiskeripolitik næsten fordobles**, sammenlignet med hvad der sker, hvis der ikke gennemføres en reform.

Følgende foranstaltninger under EMFF har til formål at **reducere omkostningerne ved fiskeri eller øge indtægterne**:

- Foranstaltninger, der letter overgangen til en miljømæssigt bæredygtig fælles fiskeripolitik: køb af selektive fiskeredskaber, investering i udstyr, der muliggør opbevaring af udsmid om bord, og investeringer i de nødvendige havnefaciliteter til at lande uønskede fangster osv.
- Støtte til markedsføring og forretningsudvikling, der har til hensigt at forbedre indtægterne ved hjælp af mere involvering i salg og markedsføring af produkterne. Støtte til produktkvalitet, mærkning og certificering og til udvikling af nye markeder
- Bedre markedsordninger ved hjælp af øget støtte til producentorganisationer og fremme af fælles projekter, der gennemføres af fiskeriorganisationer
- Fokus på innovation med henblik på at fremme nye ideer og produkter på tværs af værdikæden

- Støtte til nye aktiviteter udført af fiskere, der muligvis kan supplere deres indtægt (involvering i NATURA 2000-forvaltning, affaldsopsamling).

EMFF vil også blive et vigtigt værktøj til **forbedring af arbejdsbetingelser, uddannelse og sikkerhed**. I den henseende støtter den:

- foranstaltninger, der vedrører sikkerhed og sundhed, herunder både modernisering om bord og individuelt sikkerhedsudstyr, og som bidrager til bedre arbejdsforhold
- professionel rådgivning og uddannelse til fiskeres ægtefæller og hjælp til at drive familiens fiskerivirksomhed
- erhvervsuddannelse, omskoling og livslang læring.

Alle disse aktioner skulle forbedre jobbenes tiltrækningskraft væsentligt, især inden for fangstsektoren. Medlemsstaterne skal imidlertid prioritere disse i EMFF's operationelle programmer. Værktøjer fra reformen af den fælles fiskeripolitik giver medlemsstaterne et væsentligt råderum til at definere og opnå sociale målsætninger udelukkende med den ene betingelse, at nationale præferencer ikke bringer potentialet af reformen af den fælles fiskeripolitik til på kort sigt at opnå miljømæssig bæredygtighed i fare.

Medlemsstaternes hurtige ratificering af to vigtige konventioner vedrørende fiskere, dvs. ILO-konvention C 188 vedrørende arbejde inden for fiskeri og IMO-konventionen vedrørende standarder for uddannelse, certificering og vagthold for personale på fiskerfartøjer, er vigtig for yderligere at øge sektorens tiltrækningskraft.

Kommissionen ønsker at styrke akvakultursektoren øjeblikkeligt for at overvinde den stagnation, der har karakteriseret denne erhvervsaktivitet i EU gennem de seneste 15 år. For at gøre dette foreslår EMFF at øge omfanget af kvalificerede aktioner med henblik på at støtte akvakulturaktiviteter. Disse aktioner sigter ligeledes mod at forbedre konkurrencedygtigheden og levedygtigheden for bedrifter og fokuserer derudover på forbedring af image og forbrugeropfattelse samt på skræddersyet planlægning af produktion og markedsføring. Nye former for indtægter inden for akvakultur bliver ligeledes stimuleret af markedsføring af produkter af høj kvalitet, udvikling af nichemarkeder, akvakultur inde i landet, multi-trofisk akvakultur osv. og øget respekt for normer vedrørende miljø, sundhed og dyrevelfærd. Akvakulturoperatører skal også modtage støtte til rådgivning om forretningsudvikling og om omlægning til miljøledelse og økologisk akvakultur og ydelse af miljøtjenester.

Medlemsstaterne bør også bidrage til udvikling af akvakultur i EU ved administrativ forenkling, sikring af allokering af farvande og områder og hjælp til nytillkomne i branchen. De bør også spille en aktiv rolle i den fremtidige åbne koordinationsmetode, der kan være et effektivt værktøj til udvikling af national strategi.

7. HVORDAN SIKRES KYSTOMRÅDERNES LEVEDYGTIGHED PÅ LANG SIGT?

EMFF fokuserer på mennesker, især småfiskere, og på kystområder, der er afhængige af fiskeri.

Fokus på småfiskere opnås ved at medtage dedikerede foranstaltninger (såsom erhvervsrelateret rådgivning), ved at øge støtteintensiteten og ved at skabe sammenhæng mellem den økonomiske allokering og disse flåders andel. Ud over EMFF opretholder den nye fælles fiskeripolitik de aktuelle adgangsbegrænsninger på 12 sømil og de eksisterende forordninger vedrørende kontrol, såsom dispensationen for udstyr til fartøjsovervågningssystemet.

Med hensyn til kystområder bygger EMFF på succesen med den nuværende akse 4 i EFF

med øgede finansieringsmuligheder til bæredygtig udvikling af fiskeriområder, valgfri koordinering af EMFF med lokale finansieringsstrenge, der er tilgængelige under EFRU og ELFUL, og med mulighed for mere finansiering samlet set.

I kystområderne bør integrerede lokale udviklingsstrategier også bruges som et værktøj til at fremme nye beskæftigelsesmuligheder, både i og uden for fiskerisektoren. Potentialet for denne økonomiske diversificering er bred og omfatter skabelse af nye arbejdspladser i de dynamisk ekspanderende maritime sektorer, såsom turisme som følge af EF's initiativ vedrørende omstrukturering af fiskerisektoren og valorisering af fiskerikulturarven. Samtidig kan de støtte det øgede bidrag, som fiskeri- og akvakulturaktiviteter yder til de lokale økonomier gennem aktioner, der har til hensigt at øge deres værdi.

For første gang omfatter EMFF ligeledes en søjle for integreret havpolitik, der administreres centralt. Dens gennemførelse vil medvirke til, at nye muligheder for vækst og arbejdspladser inden for den maritime økonomi og i kystregionerne kan udforskes.

Medlemsstaterne kan også foretage yderligere foranstaltninger under EFF ved at kanalisere mere hen mod akse 4 som et middel til at øge den proces med at skabe flere arbejdspladser, som allerede er påbegyndt i mange kystområder.

Endelig åbner tættere koordinering af EU-finansiering – gennem rammeprogrammet for forskning og innovation, partnerskabskontrakter og lokaludvikling styret af Fællesskabet – op for nye muligheder for at skabe arbejdspladser i fiskeriafhængige områder. Den Europæiske Socialfond kan f.eks. bruges til omskoling og opnåelse af nye færdigheder for fiskere, mens projekter, der er rettet mod byfornyelse finansieret under EFRU, kan være en direkte fordel for kystområder.